Tomasz Kabulski, dr Arkadiusz Gliszczyński

Okrzesywanie, przerzynka, szacunek brakarski
TERENOWA EDUKACJA MŁODYCH LEŚNIKÓW Z WARCIŃSKIEJ POLANY

Rok 2024 jest znaczącą datą w historii Lasów Państwowych, bowiem w bieżącym roku przypada 100 rocznica powołania na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 czerwca 1924 r. wspomnianej instytucji. O jej znaczeniu w obszarze społecznym, gospodarczym, ekologicznym i edukacyjnym niech świadczy fakt, że Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe gospodaruje i zarządza około 77%[1] lasów. Podejmując wszelkie zagadnienia leśne, nie można pominąć najistotniejszego, osobowego elementu, zgodnego, zrównoważonego współistnienia ze środowiskiem leśnym, jakim jest człowiek, w tym przypadku wykwalifikowany leśnik.

Proces dbałości o lasy jest złożony, wymaga profesjonalnej, kierunkowej pracy ludzi, którzy niejednokrotnie tej dziedzinie zawodowej aktywności podporządkowali swoje życie. Nie bez znaczenia w tej retrospekcji pozostaje fakt, że potrzeba kształcenia na poziomie średnim przyszłych kadr leśników, została szybko dostrzeżona i już pod koniec lat dwudziestych XX wieku istniało kilka państwowych szkół leśnych. Wśród wielości tego rodzaju placówek rozsianych po całej Polsce, warto zwrócić uwagę na te, których organem prowadzącym jest Minister Klimatu i Środowiska. Jest ich tylko 11, a jedyna na Pomorzu znajduje się w gminie Kępice. Mowa o Technikum Leśnym w Warcinie, noszącym imię wybitnego polskiego leśnika – Stanisława Sokołowskiego, które swoją działalność dydaktyczno-wychowawczą i opiekuńczą rozpoczęło dnia 1 sierpnia 1946 r. organizacją kursu dla gajowych pod szyldem ówczesnej nazwy tj. Państwowego Leśnego Ośrodka Szkoleniowego w Warcinie. Dopowiedzieć należy, że Technikum mieści się w pałacu Kanclerza Otto von Bismarcka, który wraz z otaczającym go parkiem, stanowi cenną substancję zabytkową Środkowego Pomorza.

Przechodząc do meritum przedmiotowych rozważań, trzeba wspomnieć, że w programie nauczania zawodu technik leśnik, poza kształceniem przedmiotów ogólnych, wyszczególniono 11 przedmiotów zawodowych oraz zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe. Łącznie w całym cyklu szkoleniowym na przedmioty zawodowe przeznaczono 1900 godzin lekcyjnych, z czego 730 godzin to zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe. Już na etapie zajęć klasowych uczniowie mają sposobność ugruntowywać i wzbogacać teoretyczną wiedzę praktycznymi zajęciami realizowanymi w wielu przypadkach w specjalistycznych pracowniach, w których czekają na nich pomoce dydaktyczne, m.in. w postaci: przekrojów przedstawiających profile glebowe, kwasomierza glebowego, zestawów roślin występujących na poszczególnych typach siedliskowych lasu, zbiorów nasion i szyszek, materiałów dydaktycznych zawierających pędy, kwiaty, owoce, nasiona, klucze do rozpoznawania drzew i krzewów leśnych, atlasy drzew i krzewów leśnych, materiały dydaktyczne przedstawiające fazy rozwojowe drzewostanów, filmy dydaktyczne dotyczące nasiennictwa, szkółkarstwa, sztucznego i naturalnego odnowienia lasu, zalesień, zadrzewień i plantacji, pielęgnowania lasu i rębni, zasad hodowli lasu.

Trudno wyobrazić sobie proces kształcenia przyszłych leśników, osób, które w zakres swoich obowiązków mają wpisaną działalność terenową na poziomie zarządzania lasami, prowadzenia gospodarki leśnej, ochrony lasów oraz zwalczania przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa leśnego, bez edukacji w terenie.

Wspomniane zajęcia praktyczne to nic innego jak praktyczna nauka zawodu, realizowana przez uczniów pod nadzorem nauczycieli-specjalistów i etatowych pracowników Lasów Państwowych. Miejsce tego rodzaju zajęć, również nie jest przypadkowe, bowiem zajęcia są organizowane na terenie Nadleśnictwa Warcino i obejmują całe spektrum oddziaływań na rzecz dobrostanu obszarów leśnych, w tym w szczególności: prace pielęgnujące las, prace z zakresu zagospodarowania lasu, selekcję drzew leśnych, rozpoznawanie typów siedliskowych lasu, prace związane z rekultywacją terenów leśnych, czy prognozowaniem i diagnozowaniem zagrożenia drzewostanów, prace związane z ochroną obszarów leśnych przed szkodami od zwierzyny, związane z gospodarką łowiecką czy prace związane ze zwalczaniem szkodliwych organizmów. Za znaczącym urozmaiceniem realizowanych przez uczniów praktyk przemawiają zajęcia z obszaru pomiarów geodezyjnych, napraw, konserwacji i remontów dróg leśnych, prac z zakresu melioracji leśnych czy umiejętności wykorzystywania leśnych map numerycznych w pracach związanych z gospodarką leśną. Wspomniane zajęcia praktyczne realizowane są w wymiarze jednego dnia w tygodniu.

1. Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa obejmują ponad 7,33 mln ha, z czego pozostających w zarządzie Lasów Państwowych jest ponad 7,12 mln ha. Zatem biorąc pod uwagę ogólną powierzchnię lasów wynoszącą ponad 9,26 mln ha, 76,9% pozostaje w zarządzie Lasów Państwowych – za: *Rocznik Statystyczny Leśnictwa*, Warszawa, Białystok 2022, str. 36.

Odmienną formą praktycznej nauki zawodu technik leśnik, z uwzględnieniem edukacji w terenie są praktyki zawodowe. Są one realizowane w oddziałach: klasy pierwszej – w wymiarze jednego tygodnia, klas drugiej i trzeciej – w wymiarze dwóch tygodni, klasy czwartej – w wymiarze trzech tygodni (zajęcia realizowane w jednym ciągu szkoleniowym) w roku szkolnym. W ramach praktyk kładziony jest większy nacisk na takie elementy jak: szkółkarstwo, zalesianie gruntów porolnych, pozyskiwanie surowca drzewnego (w tym: przygotowywanie stanowiska roboczego przy ścince drzew pilarką, wykonanie ścinki, obalenia i okrzesywania drzewa pilarką, wykonywanie przerzynki surowca drzewnego pilarką, sporządzanie dokumentacji wykonanych prac), manipulacja, klasyfikacja i sortymentacja surowca drzewnego czy szacunek brakarski (w tym: dokonywanie pomiaru pierśnic i wysokości drzew oraz szacowanie jakość surowca drzewnego, wypełnianie raptularza terenowego do szacunku brakarskiego drzew na pniu metodą posztuczną, na podstawie szacunku wzrokowego oraz wykonanych pomiarów).

Kształcenie specjalistycznych umiejętności leśnych wiąże się z koniecznością wysokiego poziomu indywidualizacji pracy ucznia. Zajęcia są organizowane w małych grupach, co pozwala na to, aby każdy uczeń samodzielnie wykonywał możliwie największą liczbę zadań i projektów.

Na przestrzeni wielu lat obfitujących pracą dydaktyczną wybitnych warcińskich leśników, określone zostały najkorzystniejsze w procesie szkoleniowym metody. Zaliczyć do nich można: wykład informacyjny, pokaz z objaśnieniem, pokaz z instruktażem, metody projektowe czy ćwiczenia praktyczne.

Tradycją wielu minionych lat są dwutygodniowe wyjazdy uczniów klas IV-tych na praktyki do Nadleśnictwa Sellhorn w Niemczech. Dzięki tej wieloletniej współpracy uczniowie mają możliwość zapoznania się z szeroko rozumianą gospodarką leśną prowadzoną w innym kraju, a co za tym idzie, skonfrontowania metod, form i narzędzi służących ochronie, urządzaniu czy użytkowaniu lasu. W tej sytuacji metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy (uczenie się poprzez odkrywanie), nabiera nowego i zapewne ciekawego wymiaru.

Każdy uczeń naszej szkoły może uzyskać w cyklu szkolenia, dodatkowe, niezwykle cenione na rynku pracy umiejętności: pilarza, brakarza czy operatora kombajnu zrębowego, co czyni absolwentów Technikum Leśnego w Warcinie atrakcyjnymi pracownikami na polskim i zagranicznym rynku pracy.

Zapraszając czytelników „Informatora Oświatowego" do przyjazdu na piękną Warcińską Polanę do Technikum Leśnego, przedstawiamy kilka zdjęć z naszych codziennych zajęć w terenie, licząc jednocześnie na to, że niejeden młody miłośnik przyrody, właśnie w tym pięknym i ciekawym zawodzie leśnika, dostrzeże swoją przyszłość.

Tomasz Kabulski
Dyrektor Technikum Leśnego w Warcinie.

dr n. prawn. Arkadiusz Gliszczyński
Doktor nauk prawnych, ekspert w zakresie prawa oświatowego w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Wykładowca akademicki, twórca nowego modelu przeciwdziałania przemocy w rodzinie opartego na reintegracji wspieranej paradygmatem tożsamości osobowej, społecznej i kulturowo-cywilizacyjnej oraz twórca psychologiczno-społecznej teorii rozpoznawania predyspozycji przestępczych.